

El patrimoni artístic de l'edat moderna a Manacor. Proposta de recorregut interpretatiu en el Convent de Sant Vicenç Ferrer

*Isabel M. Riera Oliver
R. Júlia Roman Quetgles*

Introducció

La gestió del patrimoni constitueix una de les eines més importants per a la conservació i difusió del patrimoni cultural. La seva història ha estat sempre condicionada per la mateixa evolució del concepte patrimoni, el qual, avui dia, reuneix una ingent varietat d'objectes que tenen com a característica comuna la seva pertinença al passat. Però el patrimoni també abasta allò immaterial, quelcom d'intangible, que defineix la idiosincràsia cultural. Actualment, la sensibilitat vers el patrimoni forma part de l'univers de la quotidianitat i ha esdevengut un instrument de compromís polític¹.

Paral·lelament a l'evolució conceptual, la gestió del patrimoni ha assumit nous objectius. La normativa sobre patrimoni evidencia els conceptes subjacents tant del patrimoni com de les polítiques de conservació a partir de les quals s'estableixen les funcions de la gestió. Tradicionalment han estat les de documentar, conservar, estudiar, etc. Avui dia, s'imposa la necessitat d'assumir nous reptes que van més enllà de l'aplicació estricta de lleis i normatives. Gestionar el patrimoni implica conjugar mesures de protecció, restauració, conservació i d'ús públic.

Des d'aquests plantejaments, la interpretació del patrimoni ha anat adquirint caràcter d'instrument de gestió. La interpretació ha estat definida com qualsevol procés de comunicació dissenyat per revelar les característiques, significats i relacions del patrimoni cultural al públic a través d'objectes, artefactes, paisatges, estructures o persones. En síntesi seria l'art de revelar *in situ* el significat del llegat natural, cultural o històric al públic que visita aquests llocs (MORALES, J.; GUE-

RRA, F., 1992). Ara, la interpretació com a instrument de gestió es planteja diversitat d'objectius: educatius, recreatius, de gestió de visites, de participació ciutadana i de promoció del desenvolupament local. Dins el conjunt d'activitats interpretatives, els itineraris han estat considerats com un dels mitjans més efectius, ja que es desenvolupen en contacte directe amb els objectes o fenòmens que s'interpreten i constitueixen així una experiència de primera mà entre el recurs i el visitant. Alguns autors han considerat l'itinerari autoguiat com el mètode ideal per realitzar interpretació. L'avantatge més excel·lent que presenten els itineraris autoguiats és que permeten de ser realitzats al ritme del visitant; a més, en teoria, tenen una disponibilitat permanent que no es veu subjecte a un horari estricte. En general, resulten més barats que els guiats, ja que després d'una primera inversió destinada al seu disseny, la construcció i l'adequació, l'únic cost addicional que necessiten és el del manteniment. Així doncs, es consideren prou adequats per a les polítiques patrimonials de les administracions locals, les quals, en general, disposen de recursos minsos per a la conservació i difusió de llur patrimoni. És aquest el context en què s'emmarca la nostra comunicació.

El que presentam és una proposta metodològica que té l'objectiu d'enriquir les opcions per conèixer i entendre el patrimoni de Manacor, impulsar-ne la difusió i promoure'n la conservació. Proposam un exercici d'interpretació del convent de Sant Vicenç Ferrer de Manacor mitjançant un recorregut autoguiat. Situat en el centre de Manacor i amb uns límits ben precisos, amb una important afluença de públic, presenta les condicions adequades per plantejar-hi una actuació interpretativa. Establím els trets interpretatius bàsics (ITE) i en definim els continguts essencials. Aquesta seria només una de les visites que s'haurien de contemplar en el conjunt de rutes i itineraris urbans.

La redacció de la present comunicació ha coincidit amb l'elaboració de l'Agenda Local 21. En les conclusions sobre el patrimoni s'expressa l'interès per conèixer i gaudir del patrimoni local i s'estableix la necessitat de promoure'l a través de la creació d'itineraris culturals. En l'apartat de les actuacions, l'única que es contempla és la restauració del claustre de Sant Vicenç Ferrer, que és considerat un dels elements més emblemàtics del municipi. Justament, les obres de consolidació i embelliment del conjunt conventual tot just s'han iniciat (novembre de 2004) amb el finançament dels ministeris de Medi Ambient i d'Educació i Cultura. Pensam que, una vegada finalitzades les obres de restauració, s'haurien de promoure les mesures d'interpretació, entre les quals es podria considerar la que presentam. Ara bé, l'aplicació pràctica no ens correspon; dependrà de la viabilitat o, si es considera, de l'oportunitat política. El major o menor encert, la cura en el disseny, la tria dels materials i la disposició dels elements, són qüestions de responsabilitat tècnica.

El convent de Sant Vicenç Ferrer en el context patrimonial de Manacor

El convent de Sant Vicenç Ferrer es fundà el 1576 i s'anà bastint entre els segles XVI i XVIII. Va suposar el desenvolupament urbanístic de l'oest de Manacor a partir del segle XVIII. Els Predicadors van tenir un important ressò com a impulsors de la religiositat popular. Entre els aspectes de major transcendència social cal destacar l'organització de la primera escola per a nins i la consolidació de l'entramat festiu a partir de les celebracions dels sants i devocions de l'orde. Només a tall d'exemple cal destacar les festes de Sant Domingo, que van esdevenir les festes més importants de Manacor fins als anys 70, i la festa de la Mare de Déu del Roser, etc.²

El convent integra el més important conjunt artístic de l'edat moderna a Manacor (ROMAN, 2001). En l'àmbit arquitectònic exemplifica les tendències

Figura 1. John Lennon i Yoko Ono en el claustre de Manacor. Anys 60. Fotografia de premsa.

estilístiques del renaixement i del barroc, amb els particularismes que caracteritzen el gust mallorquí –auster si el comparem amb el sevillà, per exemple de l'edat moderna. L'església amb els diferents espais, cor i capella de la Mare de Déu del Roser, i el claustre constitueixen elements ineludibles en qualsevol lectura o revisió de l'arquitectura barroca a Mallorca. Els testimonis dels viatgers que varen visitar Manacor durant els segles XIX i XX no varen tenir cap dubte en considerar-los per damunt de qualsevol monument urbà. Per exemple, l'il·lustre Josep Pla a la seva obra *Les Illes* el va destacar com un «claustre barroc magnífic». El 1919 va ser declarat monument històric nacional. El conjunt retaulístic, amb importants aportacions en els camps de l'escultura i de la pintura, constitueix un patrimoni artístic que se situa entre els millors de Mallorca.

El procés de desamortització dels béns eclesiàstics iniciat l'any 1835 va suposar l'inici de la decadència del convent. La degradació va afectar fonamentalment el claustre i el que havien estat les dependències domèstiques. Les noves funcions que s'hi varen instal·lar i els canvis de valors van propiciar la degradació del conjunt, amb la modificació profunda dels espais i la pèrdua d'elements originals. Encara persisteixen alguns usos (serveis de l'Administració local i jutjats), fet que propicia una important aflluència de ciutadans, però que són incompatibles amb la conservació del conjunt. Avui dia, és generalitzada la convicció que el convent és el lloc indicat per albergar-hi un centre cultural –en el claustre ja s'ha instal·lat la biblioteca municipal-. Però la convicció només afecta el claustre; tot i que es tracta d'una de les peces més interessants a nivell patrimonial, s'ha de considerar una part essencial de tot un conjunt del qual s'ha mantingut el perímetre i s'han conservat –tot i les successives reformes i adaptació a nous usos- algunes de les dependències característiques: església, claustre i la porteria³.

Metodologia per a la definició del recorregut interpretatiu

Com hem esmentat, el conjunt presenta una sèrie de característiques que afavoreixen la configuració d'un recorregut autoguiat. Està situat al centre del poble, té un gran interès patrimonial, amb uns límits precisos i s'hi concentra un nombre potencial molt elevat de visitants, tant de la mateixa població com de fora (*figura 1*). Evidentment deim potencial, perquè moltes persones hi acudeixen per la concentració de serveis administratius, judicials, culturals i religiosos. La metodologia haurà de plantejar els mitjans o reclams per tal d'atreure l'atenció del públic visitant. Per altra banda, el recorregut també va dirigit a la comunitat educativa; per tant, ha de tenir un caire educatiu.

Objectius principals i objectius específics

El tòpic o objectiu principal, que hem determinat amb el títol «El patrimoni artístic de l'edat moderna a Manacor», ens ha de permetre desenvolupar el tema que es refereix a les **relacions entre l'art i la religió** durant l'esmentat període històric. La societat de l'edat moderna, profundament religiosa, utilitza l'art com a mitjà per expressar i donar forma a les seves creences; així doncs, l'art és bàsicament de caràcter religiós. En el context de Manacor, el convent de Sant Vicenç Ferrer evidencia el paper fonamental que varen assumir les fundacions conventuals en la consolidació dels nous estils, renaixement i barroc, a través dels quals es va impulsar un art de gran riquesa plàstica i carregat de significació religiosa i social, que va propiciar la consolidació i l'arrelament del gust artístic de l'edat moderna a Mallorca. L'itinerari, que s'estructura a partir del patrimoni material, ens permetrà conèixer les creacions artístiques de l'edat moderna. Però per a la comprensió dels fenòmens artístics, ens endinsarem també en l'evocació de la cultura immaterial, del patrimoni intangible.

L'objectiu és conèixer les tradicions culturals –religioses, estètiques, socials- que fan possible el missatge artístic. L'anàlisi de l'organització social i del finançament de les obres d'arquitectura i dels ornaments litúrgics ens permetrà comprendre i copsar els mecanismes de creació i de percepció de l'art religiós a l'època moderna. Així doncs, introduïrem i desenvoluparem les següents idees principals:

- La promoció artística i les vies de finançament de l'art religiós.
- Els estils artístics -renaixement i barroc- com a vehicles d'expressió.
- La implicació social en la fundació i en la consolidació del convent dels Predicadors a Manacor.
- El llenguatge de les imatges.

Mitjans de suport: els elements físics que defineixen l'itinerari

El mitjà que hem escollit per a l'articulació de l'itinerari és el que es desenvolupa a partir de plafons informatius, situats en llocs estratègics, que marquen les pautes o aturades de l'itinerari. Cada un dels plafons incorporarà a la part superior un títol, un text explicatiu i dues il·lustracions de caràcter documental. Es completarà amb un plafó introductor i en el qual s'inclourà un mapa de la ruta, indicant la col·locació dels diversos plafons informatius. L'elecció del cartell com a mitjà de suport ha estat motivada per dos factors: per la disponibilitat d'espai i per raons de la seva evidència, que pot ajudar a captar l'atenció dels visitants ocasionals i, per tant, contribuir a la major conscienciació de la importància patrimonial del conjunt. Els plafons estaran ordenats conforme a una lectura històrica del convent que s'estableix des de l'àmbit públic –església i claustre- fins a l'àmbit privat –porteria-.

L'itinerari interpretatiu amb cartells s'hauria d'acompanyar amb un llibre guia de suport. La seva distribució es realitzaria des dels punts d'informació turística de l'Ajuntament. El llibre guia compliria les següents funcions:

- Inclouria la traducció dels textos dels cartells. En aquest sentit és important destacar que els turistes que visiten la zona ja han estat informats, en general, sobre el seu interès patrimonial –són pocs els qui arriben de forma atzarosa-; per tant, el cartell només ha d'incorporar els textos en l'idioma del lloc, per a un major aprofitament de l'espai, i incorporar les traduccions en altres idiomes en la guia de suport.
- Incorporar diversos nivells d'aprofundiment, perquè a banda de la informació específica dels cartells es pot completar amb la del context històric i artístic.

Així, amb els cartells *in situ* i el llibre suport intentam satisfer dues tipologies de públic: aquells que volen fer una visita ràpida, amb informacions concises i clares, i aquells que cerquen una visita més pausada.

S'hauran de preveure actuacions per facilitar la participació de les persones

amb disminucions. Pel que fa a l'accessibilitat, s'ha de contemplar l'eliminació de barreres arquitectòniques, la qual cosa està prevista en el projecte de restauració que s'està realitzant actualment. Els mitjans de suport hauran d'incorporar els textos en llenguatge per a cecs i persones amb deficiències visuals.

Avaluació

Es durà a terme un cop acabada la visita. Els elements de l'avaluació seran:

- Control de qualitat de la visita a través d'unes enquestes que es passaran a alguns visitants.
- Observació de l'actitud dels visitants i del temps que dediquen a cada un dels elements.
- Entrevistes específiques a un nombre determinat de visitants, amb un nivell de concreció més important que el de l'enquesta.

Les mesures d'avaluació i d'altres que es podrien incorporar ens han de permetre conèixer la tipologia del públic i donar resposta als seus interessos, siguin de coneixement o de gaudi, però que, en definitiva, constitueixen objectius prioritaris de la interpretació del patrimoni.

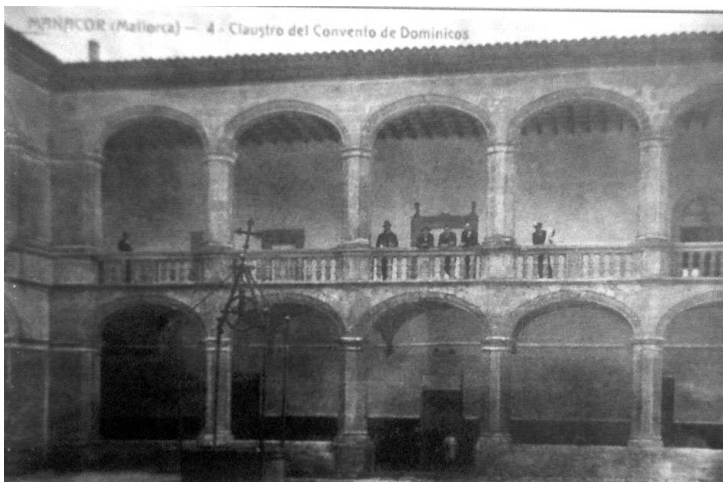

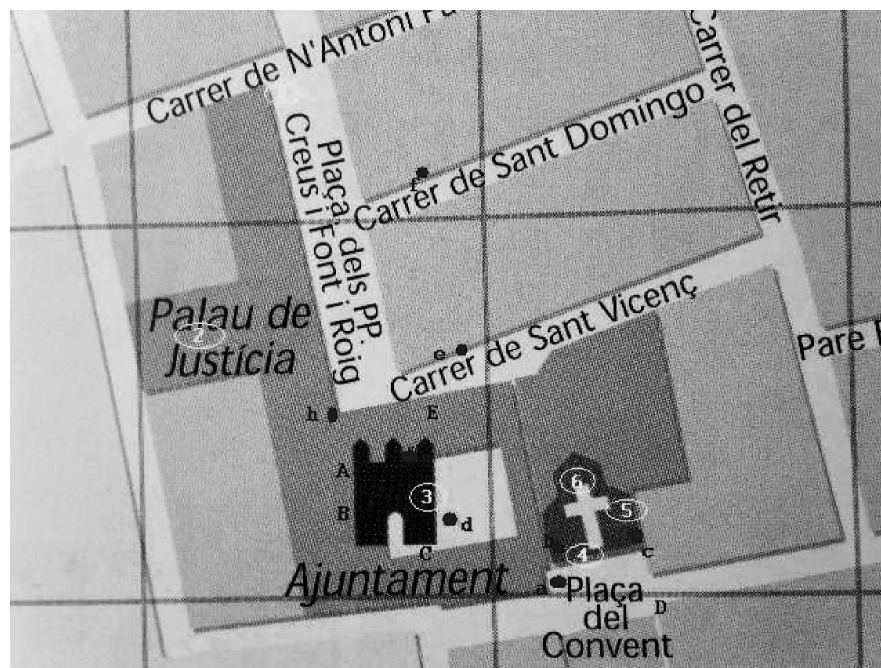
Figura 2. Tarja postal del claustre datable a principis del segle XX. Arxiu Perlas y Cuevas.

Anàlisi dels elements interpretatius

Críteris de selecció dels trets més atractius i interessants

Per tal d'establir els criteris que permetin d'escollir els trets o punts d'interès de la manera més objectiva possible, ens hem basat en el càlcul de l'índex del potencial interpretatiu (IPI) de cada un dels trets. Aquest mètode estableix per a la selecció dels punts d'interès: singularitat, atractiu, resistència a l'impacte, accés a

TAULA I. Mapa de la zona de trets i de serveis i infraestructures.

ELEMENTS PATRIMONIALS

1. Límits conjunt conventual
2. Porteria
3. Claustre
4. Església
5. Capella del Roser
6. Altar major

PUNTS D'INTERÈS

- a. Creu commemorativa
- b. Urna dels Pares Fundadors
- c. Capella de les Ànimes
- d. Orgue
- e. Coll de l'aljub
- f. Rajola de sant Vicenç
- g. Rajola de sant Domingo
- h. Grafit escut de Manacor amb data 1638
- i. Data 1747 a la barana

SERVEIS

- A. Banyes
- B. Biblioteca
- C. Delegació Municipal de Turisme
- D. Ajuntament
- E. Centre Cultural Font i Roig

una diversitat de públic, aflluència actual de públic, facilitat d'explicació, pertinença de continguts, seguretat, estacionalitat i facilitat d'instal·lació. Els punts d'interès més destacats són, per tant, l'església, el claustre (figura 2) i la porteria; en definitiva les dependències que conformen el conjunt conventual. En cada una d'elles, hi ha una sèrie d'elements que ens ajudaran a copsar els objectius principals i secundaris que ens hem plantejat en la present proposta (taula I).

Trets i ordre en el qual s'interpretaran. Exhibicions i punts de des-

cans

1. Església conventual

- a. Exterior. Punts d'atenció:
 - i. Façana.
 - ii. Creu commemorativa.
- b. Interior. Punts d'atenció:
 - i. Capella dels Fundadors.
 - ii. Capella de les Ànimes.
 - iii. Capella del Roser.
 - iv. Altar major.
 - v. Orgue.

Exhibició

Es completaria la informació general amb la senyalització de cada una de les capelles, aportant la informació històrica i artística fonamental dels seus elements ornamentals i litúrgics.

2. Claustre

- a. Galeries de la planta baixa. Punts d'atenció:
 - i. Claus de volta.
 - ii. Grafit de l'escut de Manacor.
 - iii. Data de la barana de pujada a la planta superior.
 - iv. Façana posterior.

Exhibició

L'activitat interpretativa es podria completar amb una exhibició temporal dedicada als mestres i artífexs del convent i dels seus ornaments litúrgics. L'exhibició es podria instal·lar al Centre Cultural Font i Roig, que té accés des del claustre i des del carrer de Sant Vicenç.

3. Porteria

- a. Configuració estructural.
- b. Claus de volta.
- c. Traces d'antics elements que resten descoberts.

Continguts de l'itinerari**• El cartell introductori**

Ha de situar-se a la plaça del Convent, marcant el punt de partida de l'itinerari.

Informació necessària:

- Títol de l'itinerari.
- Text de la informació.
- Il·lustració: plànol del convent aixecat el 1835 amb motiu de la desamortització.
- Ordre de les parades del recorregut.
- Característiques bàsiques de l'itinerari: distància, dificultat, accessibilitat, durada aproximada, nombre total de parades, punt de partida i parada final.
- Anagrama de l'Ajuntament de Manacor, institució que hauria d'assumir l'elaboració de l'itinerari.

Text del cartell introductori:

El convent de Sant Vicenç Ferrer. Art i religió a l'edat moderna.

El convent de l'Orde de Predicadors es va fundar l'any 1576 i es va dedicar a sant Vicenç Ferrer, que havia predicat a la vila: ens ho recorda la creu commemorativa que domina aquesta plaça.

El conjunt s'anà bastint entre els segles XVI i XVIII. Per a la seva construcció va ser decisiva la participació del poble de Manacor a través de la Universitat per a les despeses, i dels artistes i artesans en l'execució de les obres.

El convent de Sant Vicenç Ferrer ens mostra el paper fonamental que varen assumir les fundacions conventuals en la consolidació dels nous estils de l'edat moderna, el renaixement i el barroc, amb els quals es va impulsar un art de gran riquesa plàstica i carregat de significació religiosa.

El 1835 s'inicià la desamortització del convent i llurs dependències s'habilitaren per albergar funcions de l'Administració pública, que derivaren en un procés continuat de degradació.

La recuperació arquitectònica i patrimonial del conjunt s'ha iniciat el 2004 amb la restauració del claustre.

• Els cartells del recorregut

Parada 1

ESGLÉSIA CONVENTUAL. El poble de Manacor aixeca la primera església del renaixement.

L'església s'inicià el 1577 sobre una *esglesieta primer benedictina*. En el 1637 es varen cloure les dues darreres capelles: de

les Ànimes i de Sant Isidre.

Es tracta de la peça més important del conjunt conventual: per la funció litúrgica i la social. Per això, la construcció de l'església va comptar amb l'ajuda destacada de la Universitat de la vila, tant amb doblers com també amb materials sobrants d'altres edificis públics.

Respon a la planta de nau única amb cinc capelles laterals per banda i capçalera absidal i cor als peus. L'alçat s'articula amb pilastres monumentals que es corresponen amb els arcs faixons de la volta de canó. Presenta dos accessos: el major, als peus, i el del claustre, lateral, dit també *portal dels homes*.

Tipològicament segueix els trets bàsics dels temples conventuals de l'època contrareformista: la gran nau afavoria la predicació des de la trona, l'arma de combat de l'Orde dels Predicadors. La música profunda de l'orgue contribuïa a la creació d'una atmosfera espiritual.

Il·lustracions:

Planta de l'església amb la indicació de cada una de les capelles, l'orgue, el

Figura 3. Relleu de l'escut de Manacor situat a la predel·la del retaule del Cor de Jesús. Fusta daurada i policromada. Segle XVII.

cor, la trona i els accessos.

Escut de Manacor que es dibuixa a la predel·la del retaule del Cor de Jesús (figura 3).

Parada 2

CAPELLA DEL ROSER. El suggeriment i la plasticitat de l'espai barroc.

L'any 1692 el Consell de Pares Predicadors va decidir construir la capella dedicada a la Mare de Déu del Roser, una de les devocions impulsades pels dominics. L'obra va ser encarregada al mestre picapedrer Joan Cabrer de Manacor, responsable també del cor de l'església. El culte s'inaugurà el 1697.

Les obres varen ser sufragades, una vegada més, per la Universitat, que hi va destinar una part important dels impostos anuals que requeien sobre els anyells i el blat. La presència de l'escut de Manacor amb relleu, situat a la cúpula, palesa el compromís públic.

Constitueix un espai centralitzat, amb tendència a la creu grega. El nucli principal està cobert amb una cúpula semiesfèrica sobre tambor, en què s'obren els finestrals. Destaquen els pilars composts de quatre cares, amb llurs fusts decorats amb estries helicoidals i els capitells compostos. Les petxines als angles, decorades al relleu amb grans hidres, permeten passar de la planta quadrada a la planta circular de la cúpula.

La capella del Roser és l'espai barroc per excel·lència: la varietat d'espais, la profusió decorativa que envaeix totes les superfícies i la importància de la llum per articular gradacions tonals i fer de l'espai una experiència profundament suggerent, que té com a imatge dominant la de la Mare de Déu amb el Nin Jesús i el rosari.

En el segle XIX l'arquitecte Bartomeu Ferrà va construir una cripta per albergar les despulles de sant Teòfil, que va haver de ser suprimida a meitats del segle XX per evitar humitats.

Il·lustracions:

Detall del treball de la pedra en els diferents àmbits de la coberta i els elements sustentadors (figura 4).

Figura 4. Capella del Roser. La plasticitat i el suggeriment de l'espai barroc es despleguen en la coberta de la capella del Roser i en l'acurada ornamentació dels seus elements. Finals del segle XVII.

Parada 3

RETAULE DE L'ALTAR MAJOR. L'art i la litúrgia defineixen una obra monumental.

El retaule major o de sant Vicenç Ferrer es desplega al fons de l'altar, aconseguint unes mides de 14x6,66x2,17 metres. L'estructura de fusta s'aixeca sobre una socolada de marès i està tot daurat i policromat. Està treballat amb escultura exempta de talla, relleus i pintura a l'oli.

S'estructura segons un esquema arquitectònic i iconogràfic. En sentit horitzontal se superposen la predel·la, dos cossos i un àtic. Verticalment s'estructura amb un carrer central, pla i de majors dimensions que els laterals, els quals presenten un moviment convergent. Aquesta estructura arquitectònica determina la jerarquia en l'ordenació de les imatges.

A l'eix central hi apareixen les imatges més importants, de baix a dalt hi podem veure les escultures de sant Vicenç Ferrer i sant Domingo i la representació pictòrica de la Mare

de Déu del Roser amb el Nin Jesús. El carrer es potencia amb la presència del sagrari en forma de templet cupulat.

El retaule va ser encarregat el 1665 a l'escultor Joan Antoni Homs, descendent d'una important nissaga d'artistes ciutadans.

El retaule major és la culminació de tot el programa iconogràfic general del temple que es desplega a les diferents capelles, a la qual cosa contribueixen la monumentalitat i l'acurat treball artístic de gust barroc.

Il·lustracions

Dibuix de la secció del retaule i il·lustració amb la identificació de les imatges. Detall del sagrari (figura 5).

Figura 5. Detall de la rocalla del sagrari, obra de l'escultor Mateu Joan. Fusta daurada i policromada. Segle XVIII.

Parada 4

CLAUSTRE. Bellesa i sumptuositat del millor barroc de Mallorca.

El claustre es construí entre la darrera dècada del segle XVII i la primera meitat del XVIII, en el lloc on hi havia l'hort del convent. La traça va ser encarregada al mestre Joan Cabrer.

Segueix un traçat rectangular, entorn un espai central amb aljub, envoltat per doble galeria porticada, coberta amb volta claustral en el pis inferior i embigat en el superior. Les arcades segueixen la típica corba *d'ansa-paner* i descansen sobre pilars composts i decorats amb estries helicoidals. L'obra excel·lent està construïda amb marès procedent de les pedres de Manacor.

L'ornament és present en tots els elements: gerres amb roses

a les balustrades, escuts i sants en les quatre claus de les voltes situades als angles, grafit. Són símbols que ens permeten conèixer l'univers cultural de la societat manacorina de l'edat moderna.

El claustre va esdevenir un símbol del poder religiós en la societat moderna. El claustre era un punt de trobada en què conflüen la comunitat religiosa i el poble. En la planta baixa hi havia les aules de gramàtica per als nins i per als novicis, i en el pis hi havia les cel·les individuals dels frares.

El claustre, amb tota la seva bellesa i monumentalitat barroques, no va tenir mai un significat litúrgic i espiritual, sinó que es va concebre com un element emblemàtic de la complicitat entre els frares i el poble de Manacor que el va aixecar. El 1919 va ser declarat monument històric nacional.

Il·lustracions

Plànol del claustre amb l'evolució cronològica. Indicació de la ubicació de les claus de volta, les balustrades amb relleus i els grafit.

Figura 6. Peça de marès amb iconografia del Roser, situat a la barana que tanca la galeria superior del claustre. El disseny recull l'escut del retaule de la Mare de Déu del Roser (segle XVI), situat a la capella dels Fundadors de l'església conventual. Marès datable entre els segles XVII-XVIII.

Peces de marès de la barana de la galeria superior, treballats en una cara amb iconografia del Roser i de sant Domingo (figura 6).

Parada 5

PORTERIA. La racionalitat dels mitjans constructius en el disseny dels espais.

La porteria, juntament amb els magatzems, el forn i la païssa, configuraven l'ala nord-oest del convent. S'aixecaven en el lloc conegut com el *trast dels frares*, on hi havia l'hort. Ens trobam en el que serien, per tant, els espais privats, pròpiament conventuals.

La porteria constitueix un espai unitari de grans dimensions que s'articula a partir d'una original solució: una columna de pedra viva en el centre des de la qual es despleguen quatre arcs rodons, que descansen sobre semicolumnes adossades als murs de tancament.

Cada una de les quatre parts que componen l'espai està cobert amb volta d'aresta. Les claus pertinents ostenten relleus que dibuixen els símbols freqüents de la iconografia dominicana: el ca de sant Domingo, sant Vicenç Ferrer, el rosari i l'escut de Manacor.

La tècnica que s'aplica en la construcció de les dependències privades és senzilla i de gran qualitat. Aquí els materials són les pedres de l'entorn. Així, l'antiga porteria ens aproxima a la riquesa de solucions arquitectòniques basades en els sistemes constructius de la societat agrària, amb plena comunió amb el seu entorn natural.

Il·lustracions:

Detall fotogràfic de la clau de volta en què es representa a sant Vicenç Ferrer amb el gest habitual del dit en alt en actitud de predicar el *Timete Deum* (figura 5).

BIBLIOGRAFIA

A.A.V.V.: *Màster d'Especialització en Gestió del Patrimoni Cultural. Edició 2000-2002. Treballs de*

recerca, Universitat de Girona, Girona, 2004.

CARVAJAL, A. Et alter: "El claustre de sant Vicenç Ferrer (1835-1875)" a *Manacor. Cultura i territori*, Ajuntament de Manacor, Manacor, 2001. Pàgs.403-423.

DE CASTRO, R. i altres: *Itinerario urbano de Sevilla*, Servicio de publicaciones y BOJA, Junta d'Andalusia, Sevilla, 1987.

FERNÁNDEZ, M. A.; RIERA, I. M.; ROMAN, J.: *Manacor al segle XX. Patrimoni restaurat i patrimoni oblidat*, Quaderns Arca, núm. 15, Palma, 2003.

FERRER, R.: *Cincuentenario de la restauración de la Orden de Predicadores en Manacor*, Palma de Mallorca, 1958.

HAM, S.H.: *Interpretación ambiental. Una guía práctica para gente con grandes ideas y presupuestos pequeños*, Universitat d'Idaho, North American Press, Idaho, 1992.

MORALES, J.: *Guía Práctica para la Interpretación del Patrimonio: el arte de acercar el legado natural y cultural al público visitante*. Empresa Pública de Gestió de Programes Culturals (Junta d'Andalusia) i TRAGSA (Ministeri de Medi Ambient). Sevilla, 1998.

RIERA, B. *La Orden de Predicadores en Manacor*, Palma, 1913.

ROMAN, J.: "Aportació a l'estudi històric i artístic del convent de sant Vicenç Ferrer. Segles XVI-XVIII", a *Manacor. Cultura i territori*, Ajuntament de Manacor, Manacor, 2001. Pàgs.385-401.

ROMAN, J.: "El retaule barroc de l'església conventual de Sant Vicenç Ferrer. Manacor", a *Bulletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, 52, Palma, 1996. Pàgs. 265-276.

ROSSELLÓ, R. I VAQUER, O.: *Història de Manacor. El segle XVI*, Mallorca, 1991.

SERRA, J.: "La religiositat popular en el s. XVII: les festes de la beatificació de Rosa de Lima en el convent de Manacor. Un exemple de resistència cultural a la Mallorca del s. XVII" a *Manacor. Cultura i territori*, Ajuntament de Manacor, Manacor, 2001. Pàgs. 359-384.

NOTES

1 Per a una breu síntesis de l'evolució conceptual de patrimoni i la seva traducció pràctica en la conservació i restauració del patrimoni de Manacor es pot consultar FERNÁNDEZ, RIERA i ROMAN (2003).

2 Per a les celebracions festives de la Mare de Déu del Roser és essencial l'estudi J. Serra (2001).

Espai, fet urbà i societat a MANACOR

història i societat

III

Jornades d'estudis locals de Manacor